

Pilar 3

Offentliggjøring av sentral risikoinformasjon 2015

Norwegian Finans Holding ASA

Bank Norwegian AS

INNHOLD

1. KAPITALDEKNINGSREGLER	2
1.1 Gjeldende kapitaldekningsregler.....	2
1.2 Basel III (CRD IV) – nytt regelverk.....	3
2. KONSOLIDERING	3
3. ANSVARLIG KAPITAL OG KAPITALKRAV	3
3.1 Ansvarlig kapital.....	3
3.2 Beregningsgrunnlag og kapitalkrav.....	4
3.3 Uvektet kjernekapitalandel.....	5
4. STYRING OG KONTROLL AV RISIKO.....	5
4.1 Formål.	5
4.2 Risikogrupper.....	5
4.3 Elementer i bankens risikostyring.	5
5. ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process).....	7
5.1 Prosess for vurdering av risikoeksponering og kapitalbehov	7
5.2 Kapitalbehov – Pilar 2.....	7
6. KREDITTRISIKO.....	7
6.1 Styring og kontroll.....	8
6.2 Definisjon av mislighold og verdifall og metode for beregning av nedskrivninger	8
6.3 Porteføljeinformasjon	9
6.4 Bruk av offisiell rating for kapitaldekningsformål	10
6.5 Kapitalbehov	10
7. MARKEDSRISIKO	10
7.1 Styring og kontroll	10
7.2 Kapitalbehov	10
8. RENTERISIKO.....	10
8.1 Styring og kontroll	10
8.2 Kapitalbehov	10
9. OPERASJONELL RISIKO.....	10
9.1 Styring og kontroll	11
9.2 Kapitalbehov	11
10. LIKVIDITETSRISIKO.....	11
10.1 Styring og kontroll	11
10.2 Kapitalbehov	11
11. FORRETNINGSMESSIG OG STRATEGISK RISIKO	11
11.1 Kapitalbehov	11

1. KAPITALDEKNINGSREGLER

1.1 Gjeldende kapitaldekningsregler

EUs direktiv for kapitaldekning ble innført i Norge fra 1. januar 2007. Regelverket (Basel II) bygger på en standard for kapitaldekningsberegninger fra Bank for International Settlements (BIS). Formålet med kapitaldekningsregelverket er å styrke stabiliteten i det finansielle markedet gjennom:

- Mer risikosensitivt kapitalkrav
- Bedre risikostyring og kontroll
- Tettere tilsyn
- Mer informasjon til markedet

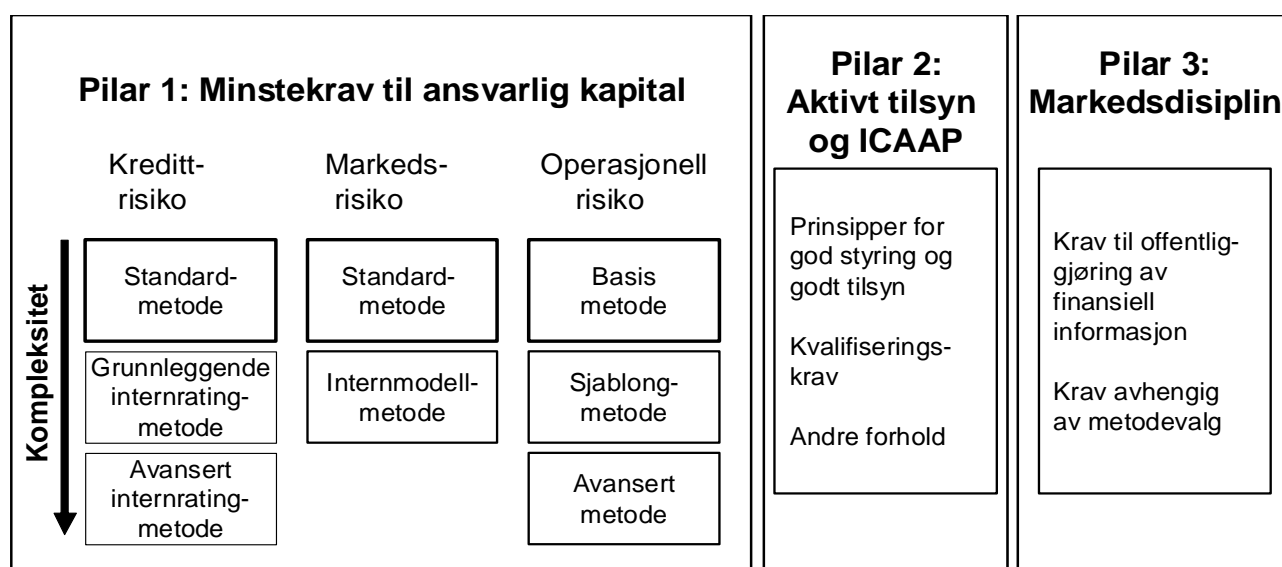
Kapitaldekningsregelverket baseres på tre pilarer:

Pilar 1: Minimumskrav til ansvarlig kapital

Pilar 2: Vurdering av samlet kapitalbehov og tilsynsmessig oppfølging

Pilar 3: Institusjonenes offentliggjøring av informasjon

Figuren under viser innholdet i kapitaldekningsregelverket.

Pilar 1 – Minimumskrav til ansvarlig kapital.

Regelverket innebærer et kapitalkrav på 8 %, i tillegg til et kapitalkrav for kreditt risiko er det et eksplisitt kapitalkrav for operasjonell risiko og markedsrisiko. Bankene har ulike metoder de kan velge mellom for å beregne kapitalkravet; standardmetode og interne målemetoder. Under standardmetoden er kapitalkravet basert på en sjablongmetode, mens under interne målemetoder er kapitalkravet basert på bankens interne risikovurderinger. Bank Norwegian baserer beregning av kapitalkravet på standardmetoden for kreditt risiko og basis metoden for operasjonell risiko. Banken har ingen handelsportefølje eller eksponering som gjør at banken omfattes av kapitalkravet for markedsrisiko.

Pilar 2 – Vurdering av samlet kapitalbehov og tilsynsmessig oppfølging.

Pilar 2 er basert på to hovedprinsipper. Bankene skal ha en intern kapitalvurderingsprosess for å vurdere samlet kapitalbehov i forhold til risikoprofil, og en strategi for å opprettholde sitt kapitalnivå. Det vurderte kapitalbehovet skal dekke risikoer som det ikke er tatt hensyn til i beregning av minimumskravet etter pilar 1. Tilsynsmyndighetene skal gjennomgå og evaluere bankenes interne vurdering av kapitalbehov og strategier. I tillegg skal tilsynsmyndighetene overvåke og sikre overholdelse av de myndighetspålagte kapitalkravene. Tilsynet kan fastsette individuelle kapitalkrav, kreve redusert risikonivå eller kreve forbedret styring og kontroll om det ikke er tilfreds med resultatet av denne prosessen.

Pilar 3 – Offentliggjøring av informasjon.

Formålet med pilar 3 er å supplere minimumskravene i pilar 1 og den tilsynsmessige oppfølging i pilar 2. Pilar 3 skal bidra til økt markedsdisiplin gjennom krav til offentliggjøring av informasjon som gjør det mulig for markedet, herunder analytikere og investorer, å vurdere institusjonens risikoprofil og kapitalisering samt styring og kontroll. Informasjonskravene innebærer at alle institusjoner skal publisere informasjon om organisasjonsstruktur og rutiner for

risikokontroll og styring. I tillegg er det stilt krav til offentliggjøring av kapitalnivå og struktur samt risikoeksponeringer, der sistnevnte avhenger av hvilke beregningsmetoder bankene benytter i pilar 1.

Formålet med dette dokumentet er å gi en beskrivelse av risiko- og kapitalstyring i Bank Norwegian og oppfylle kravene til offentliggjøring av finansiell informasjon etter kapitalkravsforskriftens del IX (pilar 3).

1.2 Basel III (CRD IV) – nytt regelverk

Baselkomitéens standarder for kapital- og likviditetsstyring ("Basel III") gjøres gjeldende for kredittinstitusjoner og verdipapirforetak i EØS-området gjennom EUs kapitaldekningsdirektiv ("CRD IV").

Disse nye kapital- og likviditetsstandardene innebærer, slik implementert i Norge, en ren kjernekapitaldekning, kjernekapitaldekning og kapitaldekning på henholdsvis minimum 11 %, 12,5 % og 14,5 %. Inkludert i dette kravet er et motsyklisk kapitalelement som vil variere mellom 0 - 2,5 %. Det motsykliske kapitalbufferkravet øker fra 1 % pr. 30. juni 2015 til 1,5 % fra og med 30. juni 2016. Nivået på den motsykliske kapitalbufferen besluttet av finansdepartementet kvartalsvis og en eventuell beslutning om å øke nivået skal normalt først tre i kraft minst 12 måneder etter fastsettelse.

Andre reguleringer som følger av CRD IV-regelverket er et krav til uvektet egenkapitalandel ("leverage ratio"), liquidity coverage ratio (LCR) og net stable funding ratio (NSFR). LCR måler størrelsen på foretakets likvide aktiva i forhold til netto likviditetsbehov i en stressituasjon 30 dager fram i tid. NSFR måler forholdet mellom tilgjengelig og nødvendig stabil finansiering over en 1-årsperiode. Finansdepartementet fastsatte 25. november 2015 forskrift om endring av CRR/CRD IV-forskriften med regler om et krav til likviditetsreserve (LCR). Kravet til likviditetsreserve fases inn med minst 70 prosent fra og med 31. desember 2015, minst 80 prosent fra og med 31. desember 2016 og minst 100 prosent fra og med 31. desember 2017.

2. KONSOLIDERING

Bank Norwegian AS er et heleid datterselskap av Norwegian Finans Holding ASA. Det er ingen øvrig virksomhet i Norwegian Finans Holding. Det er lik konsolideringsmetode for regnskapsformål og kapitaldekningsformål.

Norwegian Finans Holding ASA, Bank Norwegian AS og Norwegian Finans Holding konsern skal til enhver tid ha en tilfredsstillende kapitaldekning.

Det foreligger ingen lovmessige hindringer for hurtig overføring av ansvarlig kapital eller tilbakebetaling av gjeld mellom morselskap og datterselskap.

3. ANSVARLIG KAPITAL OG KAPITALKRAV

3.1 Ansvarlig kapital

I oppstillingen under fremgår opplysninger om ansvarlig kapital, herunder ren kjernekapital, kjernekapital og tilleggskapital samt aktuelle tillegg, fradrag og begrensninger pr. 31.12.2015 for konsernet, holdingselskapet og banken.

Ansvarlig kapital	31.12.2015		
	Norwegian Finans Holding ASA	Bank Norwegian AS	Norwegian Finans Holding- konsernet
<i>Beløp i tusen kroner</i>			
Ansvarlig kapital			
Aksjekapital	173.195	170.000	173.195
+ Overkurs	150.402	139.978	150.402
+ Annen egenkapital	8.246	1.353.220	1.361.444
- Utsatt skattefordel og immaterielle eiendeler	-	48.921	48.921
Ren kjernekapital	331.843	1.614.277	1.636.119
+ Fondsobligasjonslån	-	124.250	124.250
Kjernekapital	331.843	1.738.527	1.760.369
+ Ansvarlig obligasjonslån	-	174.584	174.584
Netto ansvarlig kapital	331.843	1.913.112	1.934.953
Ren kjernekapital i %	103,84 %	12,87 %	13,04 %
Kjernekapital i %	103,84 %	13,86 %	14,03 %
Ansvarlig kapital i %	103,84 %	15,25 %	15,42 %

Ansvarlig lån

Banken utstedte 11. desember 2013 et ansvarlig lån pålydende 175 MNOK. Lånet har forfallsdato 11. desember 2023. Banken kan, etter forhåndsgodkjenning av Finanstilsynet, benytte retten til å førtidig innløse lånet til 100 % pålydende, første gang 11. desember 2018, deretter kvartalsvis. Avtalen inkluderer en regulatorisk call til 100 % av pålydende. Renten er 3 måneder NIBOR + 2,65 prosentpoeng. Rentesatsen pr. 31. desember 2015 er 3,70 % med første renteregulering 11. mars 2016.

Fondsobligasjoner

Banken utstedte 11. desember 2013 en evigvarende fondsobligasjon pålydende 125 MNOK. Banken kan, etter forhåndsgodkjenning av Finanstilsynet, benytte retten til å førtidig innløse lånet til 100 % pålydende, første gang 11. desember 2018, deretter kvartalsvis. Avtalen inkluderer en regulatorisk call til 100 % av pålydende. Renten er 3 måneder NIBOR + 4,10 prosentpoeng. Rentesatsen pr. 31. desember 2015 er 5,15 % med første renteregulering 11. mars 2016.

3.2 Beregningsgrunnlag og kapitalkrav

Konsernet benytter standardmetoden for å beregne kredittrisiko, og basismetoden for å beregne operasjonell risiko.

Beregningsgrunnlag og kapitalkrav	31.12.2015		
	Norwegian Finans Holding ASA	Bank Norwegian AS	Norwegian Finans Holding- konsernet
<i>Beløp i tusen kroner</i>			
Beregningsgrunnlag			
Kredittrisiko			
Fra eiendelene 10 %	-	-	-
+ Fra eiendelene 20 %	3.403	416.025	419.428
+ Fra eiendelene 75 %	-	10.064.904	10.064.904
+ Fra eiendelene 100 %	316.164	988.952	988.952
+ Fra eiendelene 150 %	-	-	-
+ Andre poster utenom balansen	-	3.463	3.463
- Tapsavsetning som ikke kan medregnes	-	328.367	328.367
+ Operasjonell risiko	-	1.397.163	1.397.163
Sum beregningsgrunnlag	319.567	12.542.139	12.545.542
Kapitalkrav			
Kredittrisiko			
Institusjoner	272	33.282	33.554
+ Massemarkedet	-	805.192	805.192
+ Forfalte engasjementer	-	60.185	60.185
+ Obligasjoner med fortrinnsrett	-	-	-
+ Poster utenom balansen	-	277	277
+ Øvrige engasjementer	24.800	18.931	18.931
- Fradrag i kapitalkrav	-	26.269	26.269
+ Operasjonell risiko	-	111.773	111.773
Kapitalkrav ved 8 %	25.072	1.003.371	1.003.643
Kapitalkrav ved 11 %	35.152	1.379.635	1.380.010
Minstekrav ved 4,5%	14.381	564.396	564.549
Bevaringsbuffer ved 2,5%	7.989	313.553	313.639
Systemrisikobuffer ved 3,0%	9.587	376.264	376.366
Motsyklisk kapitalbuffer ved 1%	3.196	125.421	125.455

3.3 Uvektet kjernekapitalandel

Norske institusjoner kan velge om de vil rapportere uvektet kjernekapitalandel som et snitt av månedlige observasjoner eller pr. utgangen av kvartalet frem til og med 4. kvartal 2017. I oppstillingen under vises uvektet kjernekapitalandel pr. 31.12.2015.

Uvektet kjernekapitalandel	31.12.2015		
	Norwegian Finans Holding ASA	Bank Norwegian AS	Norwegian Finans Holding- konsernet
<i>Beløp i tusen kroner</i>			
Kjernekapital	331.843	1.738.526	1.760.369
Poster utenom balansen	-	1.634.066	1.634.066
+ Balanseførte poster	333.178	17.614.227	17.631.242
Sum engasjement	333.178	19.248.293	19.265.307
Uvektet kjernekapitalandel	99,60 %	9,03 %	9,14 %

4. STYRING OG KONTROLL AV RISIKO

4.1 Formål.

Risiko- og kapitalstyringen i Bank Norwegian skal bidra til å oppnå bankens strategiske mål og samtidig sikre en solid finansiell stabilitet. Dette skal oppnås gjennom:

- En sterk organisasjonskultur som kjennetegnes av høy bevissthet om risikostyring.
- En god forståelse av hvilke risikoer som driver inntjeningen.
- Å tilstrebe en optimal kapitalanvendelse innenfor den vedtatte forretningsstrategien.
- Å unngå at uventede enkelthendelser skal kunne skade konsernets finansielle stilling i alvorlig grad.

Styret har fastsatt forretningsstrategi og retningslinjer for styring og kontroll av sentrale risikoer. Forretningsstrategien og retningslinjene for styring og kontroll av risikoer slår fast at banken i hovedsak skal sikre inntjeningen gjennom kreditteksponering i usikrede låneengasjementer i personkundesegmentet. Øvrige finansielle risikoer skal avgrensnes innenfor internt fastsatte risikogrensener. Risikogrensene defineres i forhold til bankens til enhver tid tilgjengelige bufferkapital og risikobærende evne.

4.2 Risikogrupper

- **Kredittrisiko:** tap som følge av bankkundernes manglende evne eller vilje til å gjøre opp sine forpliktelser.
- **Markedsrisiko:** tap som skyldes endringer i markedspriser på renter, valutaer og verdipapirer.
- **Renterisiko:** tap som følge av endringer i de underliggende markedsrentene, og er knyttet til forskjeller i rentebinding på bankens finansielle instrumenter og produkter.
- **Likviditetsrisiko:** at banken ikke er i stand til å dekke alle finansielle forpliktelser etter hvert som de kommer til utbetaling uten større resultatmessige konsekvenser.
- **Operasjonell risiko:** tap som følge av mangler eller feil ved interne prosesser, handlinger utført av ansatte og teknologi eller som følge av eksterne hendelser samt juridisk risiko.
- **Forretningsmessig og strategisk risiko:** manglende lønnsomhet eller resultatvingninger som følge av manglende inntekter, manglende kostnadseffektivitet, igjen som en følge av markedsmessige eller regulatoriske forhold samt feil veivalg.

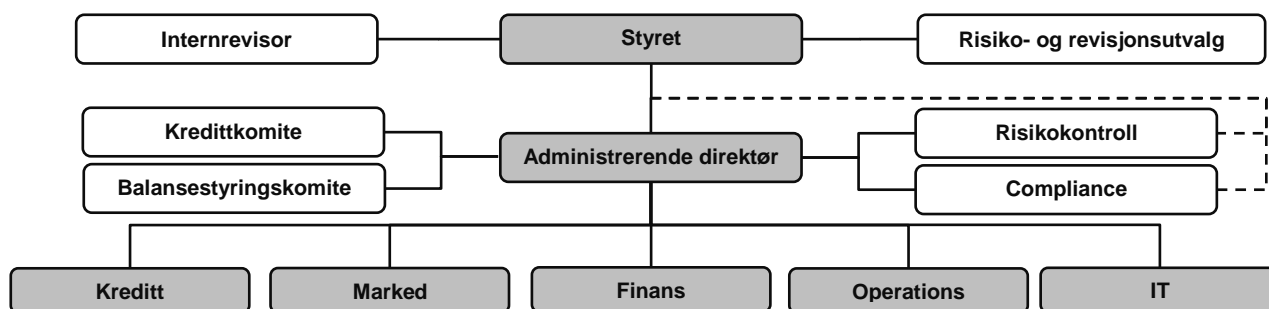
4.3 Elementer i bankens risikostyring.

For å sikre en forsvarlig styring og kontroll av risiko baserer banken seg på følgende elementer:

- Ansvarsforhold og organisering.
- Retningslinjer og rutiner for styring og kontroll av risiko.
- Strategisk planlegging og kapitalplanlegging.
- Rapportering og oppfølging.
- Beredskapsplaner.

4.3.1 Ansvarsforhold og organisering

Illustrasjon av styrende organer i Norwegian Finans Holding konsernet.

Styret fører tilsyn med banken og skal påse at banken har et forsvarlig opplegg for styring og kontroll av risiko. Styret skal påse at konsernet har en kapitaldekning som står i forhold til myndighetskrav og risikoeksponering. Styret fastsetter overordnede mål, retningslinjer og fullmaktsforhold for bankens styring og kontroll av risiko.

Administrerende direktør skal påse at styrets vedtatte mål, retningslinjer og fullmaktsforhold for bankens styring og kontroll av risiko blir ivarettatt og skal sørge for en effektiv styring og kontroll av risiko.

Risikokontrollfunksjonen skal sikre at alle vesentlige risikoer er identifisert, målt og rapportert av relevante enheter. Finansavdelingen ivaretar ansvaret for risikokontrollfunksjonen. Lederen av risikokontrollfunksjonen rapporterer til administrerende direktør. Finansavdelingen og kredittavdelingen har ansvaret for den operative styring og kontroll av at risiko til enhver tid er i henhold til vedtatte mål og retningslinjer og skal sørge for løpende rapportering og oppfølging.

Compliance avdelingen rapporterer til administrerende direktør og er ansvarlig for uavhengig kontroll, rapportering og oppfølging av at banken etterlever selvpålagte og lovpålagte krav.

Avdelingsledere som rapporterer til administrerende direktør er ansvarlig for kontroll, rapportering og oppfølging av at banken etterlever selvpålagte og lovpålagte krav.

Balansestyringskomiteen er et rådgivende organ for administrerende direktør og skal sikre ivarettelse av administrerende direktørs ansvar for styring og kontroll av finansiell risiko. Balansestyringskomiteen skal føre tilsyn med aktivitetene innen innlånsvirksomheten, likviditetsforvaltningen samt styringen av balanseprodukter. Videre skal balansestyringskomiteen sikre uavhengig kontroll av rapportering.

Kredittkomiteen er et rådgivende organ for administrerende direktør for kredittbeslutninger, utforming av kredittpolitiske retningslinjer, samt for praktisering av bankens kredittpolitiske retningslinjer og rutiner.

4.3.2 Retningslinjer og rutiner for styring og kontroll av risiko

Styret har fastsatt retningslinjer for styring og kontroll av finansiell risiko, kreditt risiko og operasjonell risiko. Retningslinjene fastsetter målsetninger, opplegg for styring av risiko, risikotoleranse og risikogrenser, kontroll opplegg, rapportering og beredskapsplaner. I tillegg til nevnte retningslinjer foreligger det instruksjer, fullmakter og rutinebeskrivelser innenfor de respektive retningslinjene.

4.3.3 Strategisk planlegging og kapitalplanlegging

Styret vedtar strategiske planer som vil være gjenstand for løpende revisjon. Et sentralt element i det strategiske utviklingsløpet er bankens og konsernets kapitalplanlegging. Kapitalplanleggingen skal sikre en solid kapitalisering av banken utover myndighetenes minstekrav, og vise forventet kapitalbehov og plan for innhenting av kapital over en tre-årsperiode. Planen skal også vise behovet for fremmedkapitalfinansiering i perioden. Kapitalplanen fastsetter konsernets kapitaldekningsmålsetninger. Fastsettelsen av kapitaldekningsmålene tar flere forhold i betraktning, som regulatoriske krav, bankens balansestyring, inntjening og tilbakeholdelse av kapital, kreditt praksis og kredittkvalitet, risikodiversifisering, eierskap og tilgang på kapital. Banken fremskriver forventet utvikling i kapitaldekning og bufferkapital på månedlig basis med tre års beregningshorisont, noe som gir administrasjonen og styret et solid verktøy for styring og kontroll av risiko.

4.3.4 Rapportering og oppfølging

Rapportering og oppfølging er et sentralt element i konsernets styring og kontroll av risiko. Risikokontrollfunksjonen ivaretas av finansavdelingen og kredittavdelingen som er ansvarlige for løpende og periodisk rapportering på utviklingen i bankens risikoforhold, samt at alle risikoforhold er innenfor vedtatte risikogrenser. Risikoforholdene rapporteres på daglig, ukentlig og månedlig basis til administrerende direktør og på månedlig basis til styret.

4.3.5 Beredskapsplaner

Banken har etablert styregodkjente beredskapsplaner for å sikre en betryggende kapitaldekning og likviditetssituasjon, i tilfelle interne og/eller eksterne forhold påvirker soliditet eller likviditet i sterkt negativ retning.

5. ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process)

5.1 Prosess for vurdering av risikoeksponering og kapitalbehov

Bankens ICAAP-dokument omhandler Bank Norwegian AS da dette er den operative enheten i konsernet og det er ingen virksomhet i Norwegian Finans Holding ASA.

Banken arbeider aktivt med kapitalplanlegging. På årlig basis utarbeides en kapitalplan som viser behovet for fremmedkapital og ansvarlig kapital over en tre-årsperiode. Kapitalplanen er gjenstand for løpende revidering i bankens balansestyingskomité som avholder månedlige møter. Kapitalsituasjonen behandles av styret månedlig. Bankens prognosemodell oppdateres månedlig med tre års beregningshorisont. Månedlige og ad-hoc simuleringer gir den nødvendige prognoseinformasjon som gjør at ledelsen kan være i forkant med tiltaksutvikling.

ICAAP-dokumentet tar utgangspunkt i den styregodkjente kapitalplanen. Det blir utført ytterligere sensitivitetstester, scenarioberegninger og stresstester for å vurdere risiko og behov for ansvarlig kapital.

Bankens ICAAP-dokument blir behandlet av styret som en del av bankens strategiprosess og oppdateres med risikomålinger som fanger opp eventuelle endringer i etterkant av styrets behandling av strategi og budsjett. ICAAP-dokumentet gjennomgås av internrevisor og revisjonsrapporten fremlegges styret ved sluttbehandling av ICAAP-dokumentet.

Rammer for kapitaldekning og kapitalplan baseres på bankens overordnede strategi og risikostyringspolicies, som godkjennes av styret årlig. Kapitaldekningen rapporteres kvartalsvis til Finanstillsynet og månedlig til styret.

5.2 Kapitalbehov – Pilar 2

Økonomisk kapital beskriver bankens behov for kapital for å dekke bankens faktiske risiko. I oppstillingen under vises fordelingen av økonomisk og regulatorisk kapital på de ulike risikogrupperne med utgangspunkt i risikoeksponering pr. 31.12.15.

<i>Beløp i tusen kroner</i>	31.12.2015
Kredittrisiko	1.225.947
Operasjonell risiko	153.688
Minimum kapitaldekning - Pilar 1 - ved 11,0%	1.379.635
Markedsrisiko	10.192
Forretningsrisiko	4.400
Økonomisk kapitalbehov - Pilar 2 - ved 11,0%	1.394.228
Ren kjernekapital	1.614.276
Bufferkapital/(kapitalbehov)	220.049

6. KREDITTRISIKO

Kredittrisiko er risikoen for at banken ikke får tilbakebetalt det den har krav på i form av renter og avdrag fordi låntaker ikke har vilje og/eller evne til å betale.

Bankens forretningsmessige formål er først og fremst å ta i mot innskudd og låne ut penger til personmarkedet. Kredittrisiko er derfor en inntektskilde og en strategisk risiko for banken. Bank Norwegian tilbyr kun usikrede lån og kredittrisiko vil utgjøre hovedbestanden av bankens totale risiko.

6.1 Styring og kontroll

Styret i banken har utarbeidet en kredittpolicy som fungerer som bankens overordnede retningslinje for kredittgivning. Avsnittene nedenfor beskriver enkelte av elementene i bankens kredittpolicy nærmere:

Bankens kredittstrategi er definert i bankens kredittpolicy som fastsettes av styret og oppdateres minimum årlig. Konsernets kredittstrategiske rammer er satt sammen slik at de på en hensiktsmessig og effektiv måte måler og fanger opp endringer i den løpende risikoeksponeringen gjennom blant annet forventet tap og behovet for bufferkapital.

Bankens kredittfullmaktsreglement fastsettes av styret, og oppdateres minimum årlig. Styret delegerer innenfor visse rammer fullmakt til administrerende direktør for det operasjonelle ansvaret for beslutningen i kredittsaker. Administrerende direktør kan videredelegere fullmakter. Kredittfullmaktene er personlige, og differensieres blant annet ut fra et risikoperspektiv.

Bankens kredittretningslinjer baserer seg på et automatisert regelverk der søker får et automatisk avslag eller et betinget tilslag på søknadstidspunktet. Kredittbevilgningene baseres på en kvalitativ og kvantitativ analyse med en positiv konklusjon om kundens fremtidige betalingsvilje og betalingsevne. Analysen av betalingsvilje identifiserer egenskaper ved en kunde som predikerer fremtidig betalingsatferd, mens analysen av betalingsevne er en kvantitativ vurdering av kundens evne til å tilbakebetale sine forpliktelser gitt kundens nåværende og forventede fremtidige økonomiske situasjon. Saksbehandlers rolle blir i etterkant å kontrollere om forutsetningene for det betingede tilsagnet er tilstede. Kundene risikoklassifiseres jevnlig basert på adferdsscore, dersom tilstrekkelig historikk foreligger. For nye kunder og kunder i nye(re) markeder, benyttes søknadsscore samt eventuelle klart negative observasjoner, som for eksempel vesentlig mislighold av avtale. Risikoklassifiseringen benyttes i bankens risikobaserte produktprising. Banken følger opp kredittkvaliteten bl.a. gjennom løpende rapportering og kredittkomitémøter. Styret har fastsatt rammer på maksimal eksponering pr kunde basert på type engasjement.

6.2 Definisjon av mislighold og verdifall og metode for beregning av nedskrivninger

Misligholdte lån består av lån som er mer enn 90 dager på etterskudd i henhold til avtalt betalingsplan.

Bankens utlån beregnes ved første balanseføring til virkelig verdi. Ved senere beregning vurderes utlån til amortisert kost ved bruk av effektiv rentes metode og direkte kostnader inngår i amortisert kost. Dersom det foreligger objektive bevis for at et utlån eller gruppe av utlån har verdifall, foretas nedskrivning for verdifallet. Banken har utarbeidet egne retningslinjer for nedskrivninger på utlån.

Kriteriet for beregning av tap på individuelle utlån er at det foreligger objektive bevis for at et utlån har verdifall. Objektive bevis på at et utlån har verdifall inkluderer observerbare data banken har kjennskap til om følgende tapshendelser:

1. Vesentlige finansielle problemer hos debitor.
2. Betalingsmislighold eller andre vesentlige kontraktsbrudd.
3. Innvilget utsettelse av betaling eller ny kreditt til betaling av termin, avtalte endringer i rentesatsen eller andre avtalevilkår som følge av finansielle problemer hos debitor.
4. Det anses som sannsynlig at debitor vil inngå gjeldsforhandling, annen finansiell restrukturering eller at debitoren blir tatt under konkursbehandling.

Nedskrivning på grupper av utlån foretas dersom det foreligger objektive bevis for verdifall i grupper av lån med like risikokarakteristika. Ved vurdering av nedskrivning på grupper av utlån, inndeles utlån i grupper med tilnærmet like risikoegenskaper med hensyn til debitorenes evne til å betale ved forfall. Verdifall beregnes på grunnlag av låntakers inntjening, likviditet, soliditet og finansieringsstruktur, samt avgitte sikkerheter for engasjementene.

Nedskrivning for tap dekker tap i engasjementsmassen som er inntrådt. Vurderingene av hvilke engasjementer som anses for tapsutsatte tar utgangspunkt i forhold som foreligger på balansedagen. Det foretas månedlig oppfølging av låneporteføljen med tilhørende vurdering av individuelle og gruppemessige nedskrivninger. Det foretas en kritisk vurdering i tilknytning til bokføring av eventuelle verdifall i utlånsporteføljen. Til grunn for nedskrivning for verdifall skal det foreligge en risikoklassifisering i samsvar med etablerte retningslinjer i henhold til bankens kredittretningslinjer.

Nedskrivninger utgjør forskjellen mellom balanseført verdi og nåverdien av estimerte fremtidige kontantstrømmer. Ved beregning av nåverdier benyttes løpende effektiv rente. Sikkerheter vurderes til påregnelig salgspris redusert med salgskostnader.

6.3 Porteføljeinformasjon

6.3.1 Samlet engasjementsbeløp etter nedskrivning

<i>Beløp i tusen kroner</i>	31.12.2015
Kasse-/drifts- og brukskreditt	17.475
Kredittkort	3.914.733
Nedbetalingslån	10.219.116
Brutto utlån	14.151.324
Ubenyttet kreditt	15.984.210
Samlet engasjement	30.135.534
Brutto utlån	14.151.324
- individuelle nedskrivninger på utlån	63.607
- nedskrivninger på grupper av utlån	328.367
Netto utlån til og fordringer på kunder	13.759.350

6.3.2 Samlet engasjement etter bransje

<i>Beløp i tusen kroner</i>	31.12.2015	
Personmarked	Brutto utlån	14.151.324
	Ubenyttet kreditt	15.984.210
Sum		30.135.534

6.3.3 Samlet engasjement etter gjenstående løpetid

<i>Beløp i tusen kroner</i>	Inntil 1 mnd.	1 - 3 mnd.	3 - 12 mnd.	1 - 5 år	Over 5 år	Uten løpetid	Sum
Massemarkedet	8.008	4.337	50.528	1.287.649	8.558.801	3.850.028	13.759.350
Ubenyttet kreditt	-	-	-	-	-	15.984.210	15.984.210
Sum	8.008	4.337	50.528	1.287.649	8.558.801	19.834.238	29.743.560

6.3.4 Forfalte, ikke nedskrevne engasjementer

<i>Beløp i tusen kroner</i>	5 - 30 dager	31 - 60 dager	61 - 90 dager	Over 90 dager	Sum
Personmarked	800.905	315.846	112.133	695.120	1.924.004
Sum	800.905	315.846	112.133	695.120	1.924.004

6.3.5 Samlede engasjement med verdifall og misligholdte engasjementer på geografiske områder

	Ubenyttet kreditt	Brutto utlån	Hvorav: brutto misligholdte lån	Individuelle nedskrivninger	Gruppe nedskrivninger
<i>Beløp i tusen kroner</i>					
Norge	11.568.170	10.339.443	547.876	63.142	197.705
Sverige	4.416.039	3.717.906	270.073	465	128.441
Danmark	-	11.327	-	-	388
Finland	-	82.649	-	-	1.833
Sum	15.984.210	14.151.324	817.949	63.607	328.367

6.3.6 Endring individuelle nedskrivninger og avskrivninger i perioden

<i>Beløp i tusen kroner</i>	Individuelle nedskrivninger
Nedskrivning individuelle lån 31.12.2014	1.862
Konstaterte tap som det tidligere er avsatt for	66.443
Konstaterte tap som det tidligere ikke er avsatt for	-
Inngått på tidligere konstaterte tap	-4.698
Nedskrivning av individuelle lån 31.12.2015	63.607

6.3.7 Endring gruppenedskrivning og avskrivninger i perioden

<i>Beløp i tusen kroner</i>	Gruppe nedskrivninger
Gruppenedskrivning 31.12.2014	182.226
Periodens endring i gruppenedskrivninger	146.141
Gruppenedskrivning 31.12.2015	328.367

6.4 Bruk av offisiell rating for kapitaldekningsformål

Ved bruk av standardmetoden vil kapitalkravet kunne avhenge av motpartens offisielle rating. Offisiell rating vil ikke være aktuelt for bankens lånekunder, men kan være aktuelt for utstedere av verdipapirer for bankens likviditetsplasseringer. I disse tilfellene vil det være Standard & Poor's, Moody's og/eller Fitch som er aktuelle. På rapporteringstidspunktet har banken ingen engasjementer der ratingen påvirker kapitaldekningen.

6.5 Kapitalbehov

Gitt bankens produktspekter med mange små lån i massemarkedet, god geografisk spredning, gode prosesser for innvilgelse og innkreving av lån, sterk kreditorbeskyttelse, solid nedskrivningspraksis samt lave og stabile tap, vurderes bankens kredittrisiko på et nivå som er mer enn tilstrekkelig dekket i pilar 1.

7. MARKEDSRISIKO

Bankens markedsrisikoeksponering knytter seg til investeringsporteføljen og valutaeksponering i forbindelse med virksomhet i utlandet. Styret i banken har utarbeidet retningslinjer som skal sikre en betryggende forvaltning i overensstemmelse med bankens balansestyringsstrategi og relevante lovkrav.

7.1 Styring og kontroll

Markedsrisikoen er regulert i bankens risikostyringspolicies. Retningslinjene behandles av styret minimum på årlig basis.

Verditap som følge av endringer i rentenivået begrenses basert på durasjonsrammer. Bankens investeringsporteføljer er plassert med kort rentebinding. Verditap på grunn av endringer i kredittrisikopåslag begrenses med rammer for maksimal løpetid pr instrument og for porteføljen. Retningslinjene fastsetter også rammer basert på kredittrisikovekter, kredittrating, maksimal eksponering pr motpart. Det er også fastsatt retningslinjer for løpende oppfølging og rapportering. Bankens investeringsporteføljer forvaltes av Storebrand Kapitalforvaltning. Forvaltningen er regulert gjennom mandatavtaler. Markedsrisikoen følges opp løpende av finansavdelingen og rapporteres månedlig til balansestyringskomiteen og til styret.

Eksponering i utenlandsk valuta valutasikres. Det er fastsatt rammer for maksimalt valutakurssikringsavvik.

7.2 Kapitalbehov

Banken har ingen handelsportefølje eller eksponering som gjør at banken omfattes av kapitalkravet for markedsrisiko under pilar 1. For å hensynta markedsrisiko i investeringsporteføljen, er det avsatt kapital i henhold til pilar 2 basert på et beregningsgrunnlag etter standardmetoden for markedsrisiko. Det er beregnet en posisjonsrisiko tilsvarende 3,125 % på investeringsaktiva og det settes av 11 %.

8. RENTERISIKO

Styret har fastsatt retningslinjer som setter rammer for maksimal renterisiko. Retningslinjene behandles av styret minimum på årlig basis.

8.1 Styring og kontroll

Bankens investeringsportefølje er plassert med kort rentebinding. Banken tilbyr utelukkende produkter med administrativt fastsatte rentebetingelser. Det tilbys ikke fastrentebetingelser. Rentebindingen i bankens finansielle instrumenter og produkter er sammenfallende. Eventuell eksponering utover renterisikogrensene skal avdekkes med sikringsinstrumenter. Det er fastsatt opplegg for løpende oppfølging og rapportering av renterisiko til styret.

8.2 Kapitalbehov

Det vurderes at det ikke er behov for ytterligere kapitalavsetning for renterisiko under pilar 2, da økonomiske tap som følge av renteendringer fanges opp av kapitalavsetningen for markedsrisiko.

9. OPERASJONELL RISIKO

Styret har gjennom policy for internkontroll fastslått at den operasjonelle risikoen i virksomheten skal være lav. Bankens skal ha en hensiktsmessig, effektiv og rasjonell drift, med gjennomgående høy kvalitet. Bankens skal overvåke og styre operasjonell risiko på en aktiv og forsvarlig måte. Bankens har et begrenset tilbud av standardprodukter til personmarkedet som er med på å begrense risikoen.

9.1 Styring og kontroll

I tillegg til at det årlig foretas en omfattende gjennomgang av vesentlige operasjonelle risikoer og kontrolltiltak, foretar ledelsen en løpende vurdering av operasjonelle risikohendelser og iverksetter ytterligere risikoreducerende tiltak ved behov. Det foretas løpende rapportering av operasjonelle tapshendelser og internkontrollavvik til ledelse og styret. Tapshistorikken viser svært lave tap.

Bankens driftskonsept er i stor grad basert på kjøp av tjenester fra eksterne leverandører. Avtalene inneholder klausuler om kvalitetsstandarder og følges løpende opp i henhold til retningslinjer for utkontraktering.

For å sikre rasjonell drift med høy kvalitet automatiseres stadig flere prosesser. Det arbeides løpende med forbedringer av produksjonskapasitet og kvalitet.

Det er etablert beredskapsplaner og det er inngått forsikringsavtaler som sikrer banken mot store tapshendelser. Banken har et begrenset og enkelt tilbud av standardprodukter til personmarkedet som er med på å begrense risikoen.

9.2 Kapitalbehov

Det vurderes at det ikke er behov for ytterligere kapitalavsetning for operasjonell risiko, da risikoen vurderes mer enn tilstrekkelig dekket i pilar 1 og ved at historiske data viser svært lave tap.

10. LIKVIDITETSRISIKO

Bankens likviditetspolicy beskriver hvordan banken skal opprettholde en solid likviditetsposisjon. Banken skal opprettholde en minimumsbeholdning av likvide aktiva samt sikre stabil tilgang til variert og kostnadseffektiv funding som er tilpasset bankens aktivaside.

10.1 Styring og kontroll

Styret i Bank Norwegian har vedtatt retningslinjer for styring av likviditetsposisjonen som skal sikre at banken opprettholder en solid likviditet. Retningslinjene behandles av styret minimum på årlig basis. Retningslinjene fastsetter risikorammer for likviditetsstyringen og et opplegg for rapportering. Banken styrer likviditetsposisjonen ved hjelp av oversikter som viser kontantstrømmer på kort sikt og ved hjelp av likviditetsforfallsoversikter. Styret vedtar en fundingplan for det kommende året i forbindelse med behandling av budsjett og kapitalplan. Fundingplanen viser forventet fundinggap, kjente forfall og plan for innhenting av finansiering for å sikre opprettholdelse av likviditetskrav.

Passivasiden er finansiert med kjerneinnskudd fra personmarkedet, obligasjonslån og ansvarlig kapital. For å redusere likviditetsrisikoen, er det satt en øvre grense i innskudd pr kunde på to millioner kroner for å oppnå de beste innskuddsbetingelser.

10.2 Kapitalbehov

Likviditetsrisikoen vurderes som lav på rapporteringstidspunktet. En stor andel av bankens aktiva består av omsettelige verdipapirer, herav en betydelig beholdning av sertifikater utstedt av den norske stat og innskudd i Norges Bank. Banken tilbyr konkurransedyktige innskuddsbetingelser som gir en stabil innskuddsmasse. Banken har utstedt obligasjonsgjeld i Norge med en spredt forfallsstruktur. Det er etablert et medium term note program i det svenske markedet. Basert på dagens balansestruktur, produktportefølje og innretning til likviditetsstyring, vurderes det ikke å være behov for særskilt pilar 2 kapitalavsetning.

11. FORRETNINGSMESSIG OG STRATEGISK RISIKO

Banken baserer sin virksomhet i stor grad på samarbeidet med og merkevaren til flyselskapet Norwegian. Norwegian gode omdømme har bidratt til en sterk kundevekst, men banken kan på den annen side være sårbar for et fall i Norwegian omdømme.

Andre risikoforhold er for eksempel lavere kundetilgang og volumer, redusert rentemargin, manglende kostnadseffektivitet og uhensiktsmessig teknologivalg. Et makroøkonomisk tilbakeslag kan resultere i svakere vekst, høyere tap og svakere resultater, samtidig som det kan vanskeliggjøre en kapitalinnhenting. Ekspansjon i nye markeder medfører økt usikkerhet. Forretningsmessig risiko setter krav til at styret og ledelse har gode planleggingsprosesser og tilpasningsdyktighet for å redusere tap.

11.1 Kapitalbehov

Beregningsgrunnlaget for forretningsmessig og strategisk risiko estimeres basert på en årlig svingningsrisiko i resultat etter skatt på 40 MNOK. Det avsettes for 11 % i pilar 2.